

Een vreemde eend in het bijt.

Men beschouwt de volkeren van Europa, hoe verschillend ze ook zijn in taal en levenswijze, gewoonlijk als één familie, waarvan de leden elkander meer of minder verwant zijn. Men spreekt van Germanen, de Nederlanders, Duitschers, (in Duitschland en Oostenrijk) Noren, Zweden, Denen en Engelschen; van Romanen, de bewoners van Italië, Spanje, Portugal en Roemenië; en van Slaven, de Russen, Serviërs, Montenegrijnen, Bohemers en andere stammen van Oostenrijk-Hongarije. De Zwitsers en de Belgen wonen op de grens van twee hoofdstammen. In deze volken zijn opgenomen het overblijfsel van de volken, die vóór de komst der Germanen en der anderen Europa bewoonden, zooals de Kelten van Frankrijk, de bewoners van Wales, en de Scotten in Schotland.

Behalve deze volken zijn bij verschillende gelegenheden Aziatische volken in Europa gekomen: de Finnen en de Laplanders in het Noorden, de Maggyaren in Hongarije, de Boelgaren in het Balkanland.

Toch worden deze Aziaten niet als vreemdelingen in Europa beschouwd; ze zijn ingeburgerd. Want er is één band, die al deze volken samenbindt: de belijdenis van den Christelijken godsdienst, en als gevolg daarvan een gemeenschappelijke beschaving, gelijke begrippen van recht en onrecht, van goed en kwaad. Ook de genoemde Aziaten zijn gekerstend, en daarmee in de Europeesche volkenfamilie opgenomen.

Doch het volk der Turken is een vreemde eend in het bijt gebleven. Al wonen ze in Europa, zij worden als indringers en vreemdelingen beschouwd, en het algemeen bewustzijn is, dat ze in Azië thuis hooren en hoe eer des te beter naar Azië terug behooren te keeren. De oorzaak is niet ver te zoeken: de Turken zijn Mohamedanen, en zijn gebleven buiten de beschaving, die het Christendom, al werd het maar uitwendig aangenomen, aan de volkeren bracht; hun beschaving is een vreemde voor ons, evenals die der Indiërs, der Chineezers, der Japanners. Door het verschil in godsdienst en beschaving is er een groote afstand tusschen de Turken en de Europeanen.

Waar nog bijkomt, dat de aanraking van de Turken met de Europeanen alle eeuwen door een vijandelijke is geweest. De Turken kwamen als strijders, als veroveraars, die niet minder zich ten doel stelden dan de onderwerping van heel Europa aan de macht van den Profeet, van Mohamed.

Oorspronkelijk waren de Turken geen Mohamedanen. Toen zij op hun beurt, evenals zoo vele Aziatische stammen, naar het Westen drongen, waren ze Heidenen. Uit Turkestan kwamen ze, aan de Westgrens van China, waar nog hun verwanten wonen, en overwinnend trokken ze naar den kant van Europa, plunderend en verwoestend. Toen kwamen ze in aanraking met den godsdienst van Mohamed, en de woeste horden werden geëlectriseerd door de korte, duidelijke belijdenis van den Islam: Er is maar één God en Mohamed is Zijn Profeet! 't Was het denkbeeld der Arabieren geweest, de gansche wereld te brengen tot onderwerping aan dien éénen God, en een groot rijk hadden ze gesticht van den Indus tot de Pyreneeën over al de landen van Noord-Afrika heen, en dat rijk was tot grooten bloei gekomen en tot schittering van wetenschap en kunst. Maar de weelde had de eerste kracht doen verzwakken; het denkbeeld van den heiligen oorlog, die niet rusten mocht, vóór alle volken aan Allah onderworpen waren, was in zooverre prijs gegeven, dat het voldoende werd geacht, zoo maar ergens ter wereld gestreden werd voor het geloof, en het vreemde verschijnsel werd gezien, dat Karel de Groote, de beheerscher van de kern der Christenheid, goede vrienden was met

Haroen den Rechtvaardige (al Raschid) den heerscher te Bagdad. (800.)

Doch in de Turken, pas tot den Islam bekeerd, herleefde het eerste vuur, en overwinnend trokken ze voort. Ze onderwierpen het oude Arabië, werden heerschers in Mesopotamië, Syrië en Palestina, en bedreigden Klein-Azië. De eerstgenoemde landen waren Mohamedaansch, Klein-Azië niet. Daar had men een vervallen Christendom, gelijk in heel het Oost-Romeinsche rijk, dat zich mede uitstreckte over het Balkan-schiereiland, en in Constantinopel zijn hoofdstad en zijn middelpunt had.

De keizer van dat rijk riep tegen de Turken de hulp in van den Paus; de Paus gordde de krijgslieden van het Westen, en dat Westen wierp zich op het Oosten; de Kruistochten begonnen. (1096.) 't Was de groote strijd van het Christendom tegen den Islam, van Europa tegen de Turken; een strijd, die met tusschenpoozen twee eeuwen duurde en door Europa verloren werd. En toen straks het Westen niet meer Constantinopel hielp, verloor het Oost-Romeinsche rijk de eene provincie na de andere aan de Turken. Klein-Azië werd veroverd; de eilanden werden hun buit; over de Dardanellen trokken ze Europa binnen, en ten slotte stonden ze voor Constantinopel. De laatste keizer verdedigde zijn hoofdstad als een held, doch kon den strijd niet volhouden; Constantinopel viel, (1453) het Romeinsche rijk bezweek en de Turken heerschten aan beide zijden van den Bosporus. Grieken, Roemeniërs, Serviërs, allen werden onderworpen. Ze werden evenwel niet gedwongen tot het aannemen van den Islam; dat eischte Mohamed niet. Volgens Mohamed was ook Mozes een Goddelijk Profeet, en ook Jezus. Wat zij geleerd hadden, wat door hen of hun volgelingen te boek was gesteld, was een openbaring van God, en de Joden en de Christenen, die zich door een heilig boek lieten leiden, waren op den rechten weg. Alleen, ze waren nog niet op het eindpunt. In Mohamed en zijn Koran was een latere, de laatste openbaring gegeven. Heidenen werden gedwongen, Mohamedaansch te worden; Joden en Christenen mochten hun godsdienst blijven belijden, zoo ze maar de heerschappij der Moslim erkenden. Anders dan in Noord-Afrika geschiedde in het Balkan-schiereiland. Dáár duurde het geen eeuw, of alle Christenen waren Mohamedanen geworden, uit weezin tegen den druk en de minachting, waaraan ze voortdurend waren blootgesteld; hier hield het grootste deel der bevolking aan de oude belijdenis van het Christendom vast, vier eeuwen aaneen, en slechts een gedeelte koos den godsdienst der overwinnaars.

Doch met het bezit van het Balkan-schiereiland waren de Turken niet tevreden. Europa moest hun onderworpen worden. En zoo begon de eeuwenlange worsteling, eensdeels tegen Rusland, anderdeels tegen het Duitsche rijk. Rusland verloor land; Duitschland hield stand. De machtige Karel V wist in voortdurende oorlogen de grens te behouden, hoe menigmaal de Turken er ook over trokken en plunderend en verwoestend Oostenrijk binnentrokken. Nog in 1683 belegerden de indringers Weenen, doch steeds werden ze teruggeslagen en teruggedrongen over den Donau en de Save. Doch het kostte inspanning, en het geheele grensgebied langs deze rivieren werd militair ingericht, en kende ten slotte geen andere bevolking dan soldaten, die zoo mogelijk ook den ploeg hanteerden, maar wier opdracht was, Europa te verdedigen tegen de Turken. De Militaire Grenzen, zoo heette de landstreek nog op kaarten van 1860.

Hoe is de toestand veranderd! In 1700 was Europeesch Turkije nog 850.000 K.M² groot, 25 maal zoo groot als Nederland. Thans heeft Turkije in Europa nog een gebied van 165.000 K.M², vijf maal Nederland. Griekenland, Roemenië, Servië, Montenegro, Boelgarije met Oost-Roemelië, werden achtereenvolgens zelfstandige staten. En in Afrika verloor het Algiers, terwijl de macht van Turkije in Tunis en in Egypte nog slechts in naam bestaat. Alleen in Azië kon het zich handhaven, daar, waar de Turken thuis behooren.

Europa was sterker geworden, de Turken zwakker. De Turken moesten overwinnen of bezwijken; ze zijn alleen in hun element in den oorlog. In vredetijd is de Turk geen werker gelijk de Europeaan; hij is een veroveraar, die anderen voor zich laat werken. In vredetijd geeft hij zich liefst over aan wat hij *kef* noemt, een heerlijk niets-doen, in de bewustheid, dat hij op zijn lauweren kan rusten en droomen van de heldendaden zijner vaderen.

Wanneer de volken van Europa nog waren als in vroeger eeuwen, dan zou ook nu nog de geringste aanleiding voldoende zijn voor de Turken, om den strijd weer aan te binden. Doch de energie van de Europeesche volken is ontwaakt, en de Turk wordt niet meer gevreest; Turkije is in de 19e eeuw de Zieke Man geworden.

Wat thans in Europa nog Turksch is, heeft vijf millioen inwoners van welke slechts ruim één millioen Turken zijn. Van de overige zijn een deel der Albaneezen Mohamedanen geworden; de overige, Grieken, Boelgaren, Serviërs, Macedoniërs, zijn nog altijd Christenen, en velen van hen verlangen naar het oogenblik, dat zij, evenals hun samverwanten, het juk kunnen afschudden. Alles wijst op een teniet gaan van de Turksche macht in Europa.

En daaraan gelooven de Turken zelf. Toen in 1453, zoo vertellen ze, de Turksche benden de Aya Sophia, de schoone hoofdkerk van keizer Justinianus, binnendrongen, stond daar de priester voor het altaar en bediende de mis, onbevreesd voor de nadering der vijanden. Doch eensklaps verdween hij, door den muur. De Turken hebben de kerk tot een moskee gemaakt, doch de tijd zal komen, dat de priester van achter den muur zal terugkeeren, en voortgaan met de mis, waarin hij gestoord is, en de Aya Sophia zal weer een Christelijke kerk zijn.

Inderdaad, de laatste honderd jaren hebben de verwezenlijking dier legende heel wat nader gebracht.

Toch is Turkije nog niet zoo zwak. In Azië zijn nog zestien millioen Mohamedanen, die de heerschappij van den sultan van Constantinopel erkennen, en die gaarne te wapen snellen om den strijd tegen de Christenen te hervatten. En voorts zijn in Azië, Afrika en Europa samen 250 millioen, die den godsdienst van Mohamed volgen en in den sultan den Padi-Sjah zien, den beheerscher aller geloovigen. Dertig van die millioenen staan onder het gezag van onze koningin; 63 millioen onder den Engelschen koning, 35 millioen zijn Chineezen en 23 millioen staan onder Frankrijk, terwijl de Russische keizer 25 millioen Mohamedaansche onderdanen heeft. Dat is een der redenen, waarom de mogendheden niet overgaan tot de verdeling van Europeesch Turkije; het zou een gevaarlijke gisting kunnen veroorzaken in hun eigen koloniën. A. L.

V R A G E N B U S .

G. W. te B. — Een lijst van alle krankzinnigen-gestichten in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, waar de homoeopathische geneeswijze wordt toegepast, (met succes — dit kunnen wij er bijvoegen,) kunnen wij hier niet geven, daar dit voor de lezers van ons Blad van weinig belang is. Wilt u daaromtrent uitvoerige mededeelingen hebben, dan raden wij u aan, het adresboek van het „America Institute of Homoeopathy” van de Firma Boericke en Tafel in New-York te laten komen, waarin al dergelijke wetenswaardigheden vermeld zijn. Trouwens worden ook in de afdeelingen voor psychiatrie aan alle homoeopathische universiteiten in Amerika, bv. het Hering medical college, de Armarbor University in Michigan, enz., krankzinnigen uitsluitend volgens de beginselen der homoeopathie behandeld.

Vragenbus voor algemeene onderwerpen.

Ds. C. J. L. D. te **O.** vraagt: Geloof u werkelijk op geloovig, aan Gods Woord onderworpen, standpunt te kunnen verdedigen, dat Zerubbabel had mogen doorgaan met bouwen, nadat het hem door zijn wettigen soeverein was verboden? En wanneer heeft Nehemia zich tegen zulk een verbod verzet?

Antw. — Zerubbabel had van zijn wettigen soeverein verlof gekregen tot den bouw des tempels. Maar de Samaritanen belaagden hem en klaagden hem aan. Toch was hij eerst tot den bouw van het altaar overgegaan, hoewel er verschrikking rondom hem was. Maar later waren zijn handen en de handen des volks slap geworden door den tegenstand, zoodat het werk ophield, ja, zegt de Heilige Geest, ophield tot in het tweede jaar van het koninkrijk van Darius! Haggai zegt er van: „Dit volk zegt: De tijd is niet gekomen; de tijd, dat des Heeren huis gebouwd worde!” Maar hij keurt dit sterk af; en zonder te zeggen, dat eerst het gebod des konings moest veranderen, wekt hij op tot bouwen. En zijn woord vindt dan ook zulk een ingang, dat Zerubbabel opnieuw moed krijgt en allen beginnen te bouwen. (Ezra 3:3; 4:24; 5:2—7; 6:14; en Haggai 1:2, 13 en 14.) En als de vijanden aanmerking maken, houden ze ditmaal niet op, maar zenden een brief aan den koning, waarin ze zeggen, dat zij aan het bouwen zijn, en hem vragen het verbod van den herbouw te herzien op grond van het vroegere verlof. En zoo geschiedde, ja, nu het hart des volks op God vertrouwd, *neigde Hij het hart des konings.* — Dit is een belangrijke waarheid. Het hart moet niet rusten in de omstandigheden, maar in God. — Nehemia heeft getoond dit te verstaan. Tegen den felsten tegenstand verzette hij zich met heldenmoed, omdat het werk, dat hij te verrichten had, niet zijn werk, maar het werk des Heeren was. J. N. V.

HET MOMENT.

Gods Woord houdt stand in eeuwigheid
En zal geen duimbreed wijken.
Beef, Satan! Hij, Die ons geleidt,
Zal u de vlag doen strijken.
LUTHER.

Tereeuwigd is het in steen, in brons, op het doek, door het woord.

Luther voor Karel den Vijfden. Laat de tegenstelling u hier niet ontgaan. Karel, koning van vele rijken in Europa en Amerika, zoodat de zon niet onderging in zijn gebied — en . . . keizer van Duitschland — wie is hem gelijk? En wat is die Luther anders, wat is hij meer dan een mijnwerkerszoon, een nietige kloosterling, die eer een glimlach van medelijden dan een blik van toorn wekt! Bovendien — een verbannen mensch, getroffen door den bliksem van het Vatikaan. Een verwoorpene van den Paus te Rome, een weggestootene uit de Kerk en dies uit het Koninkrijk der Hemelen. Wel is de tegenstelling scherp! Voelde de keizer dit zelf, toen hij aan den avond van den 17^{en} April uitriep: Die man zal mij geen ketter maken! Toch is de invloed van „dien man” onderschat. Karel mag er over nagedacht hebben, toen hij in 1555 het zwaard wisselde voor den rozenkrans, op en af vóór zijn tijd, mede door „dien man.”

Den 17^{en} hadden de vijanden gejuicht! Luther scheen verbluft door al die grootheid en pracht. Hij stond daar als een eenzame te midden van vreemdelingen. Tusschen hellebaardiers had men den beruchten ketter, gekleed in het ruwe ordekleed der Augustijnen, door huizen en tuinen heen naar het midden van deze zaal geleid. De koninklijke weg bood geen plaats meer voor hem, noch voor zijn beschermers. En in de zaal had hij het terrein overzien. Hij had ze gezien, die keurvorsten en hertogen, die rijks-grooten en geestelijken, al die edelen des rijks. En in de oogen had hij gelezen: woede, nieuwsgierigheid, belangstelling. Men had hem vermaand te zwijgen, totdat men hem het woord zou hebben gegeven, en de kanselier Van Eck had hem toen gevraagd over de boeken, die daar bij hem lagen. Of hij die geschreven had en of hij ze herroepen wilde. En Luther had erkend, dat de werken van zijn hand waren, maar ter beantwoording der tweede vraag had hij uitstel gevraagd. Daarover moest hij eerst ernstig nadenken.

Was dit vrees geweest? Had hij zijn antwoord niet ge-